

Arbetarrörelsens Arkiv
Stockholm C
BIBLIOTEKET

Br
47 29

9
2.92

ANGELICA BALABANOFF

SLAVINNA ELLER MÄNNISKA
MODER ELLER FIENDE TILL SINA BARN

Översättning efter författarinnans manuskript

av

Z. HÖGLUND

Pris 25 öre

FRAMS FÖRLAG · STOCKHOLM

ANGELICA BALABANOFF

SLAVINNA ELLER MÄNNISKA
MODER ELLER FIENDE TILL SINA BARN

Översättning efter författarinnans manuskript

av

Z. HÖGLUND

FRAMS FÖRLAG · STOCKHOLM

Kvinnofrågan är således för oss blott en sida av den stora sociala frågan, vilken i vår tid sysselsätter alla tänkande och sätter alla sinnen i rörelse; den kan för den skull blott finna sin slutliga lösning i och genom upphäandet av de samhälleliga motsatserna samt genom undanrödjandet av det onda, de skapa.

A. Bebel, "Kvinnan".

idéernas tjänst, med hänförelse verka för dem, och "i varje verkstad, där det dånar, i varje hydda, där det kvider" driva den intensivaste propaganda för den människobefriande revolutionära internationella socialdemokratien för dess organisationer och för dess präss.

Vi betona: *just till kvinnodagen*, emedan bland kvinnorna — av grunder, som äro klara för varje marxist — socialismens och klasskampens idéer hittills svårare och långsammare trängt sig igenom än bland det manliga proletariatet, och det kan dock icke vara tal om någon politisk, social eller andlig frigörelse av mänskligheten så länge största delen ej tar någon del i denna befrielsekamp, ja, icke ens inser dess nödvändighet. Varje dag av sådant slaveri och utsugning, varunder nutidens proletärkvinnor leva, utgör en oerhörd förbrytelse mot de nuvarande och kommande generationerna; mänskligheten och kulturen få betala härfor genom omätligt lidande och en aldrig försonbar förnedring. När det svenska Ungdomsförbundet och Vänsterpartiet uppmanar alla partivänner att medverka för denna kvinnodag, åsyftar den ej någon speciell propaganda utan att börja med uppbyggande av alla krafter och medel för att fullfölja det arbete, utan vilket partiets verksamhet ej blir fullständig och partivännernas led försvagas och kampen för socialismen och mänskligheten blott föres av en del av dem, vars sak det gäller. En var, som ser den stora skaran av kvinnor inför sig, vilka allt mer tryckas av bekymmer, vilkas hälsa och vilkas barn alltmer försvagas av arbetets bördor, de skaror av proletärkvinnor i hela världen, vilka emedan de ej tjänat socialismen av imperialismen dömts att bli sina egna barns dödgrävare — håller man inför sina ögon alla dessa resignerade, gråtande kvinnor och

flickor i medvetandet, att blott socialismen kan göra dem till människor och mödrar, då känner man med ny intensitet socialismens kraft och makt, som ur en sådan avgrund av elände, förtvivlan, av politiskt, socialt och andligt slaveri gör *slavarnas slavinna, proletärkvinnan*, till en sorgfri människa, till en stolt, självmedveten medborgarinna och moder.

Hållandet av socialistiska kvinnodagar förordades och beslöts på initiativ av det internationella kvinno proletariats tappra förkämpe *Clara Zetkin* på de stora internationella socialistiska kongresserna i Stuttgart och Köpenhamn. Sedan dess ha sådana kvinnodagar hållits i alla länder, där det ges en betydande socialistisk kvinnorörelse — i Tyskland, Österrike, Schweiz, Amerika och framför allt i Ryssland. Vi erinra om, att omedelbart före den första ryska revolutionen i Ryssland ägde rum en stor kvinnodag, genom vilken arbeterskorna i det då ännu tsaristiska Ryssland kämpade för fred, bröd och socialism och därvid inledde den allmänna kamp, som fördes till ett segerrikt slut av arbetarna, bönderna och soldaterna.

Vad åsyftade nu beslutet om att socialdemokratien i alla länder om möjligt samtidigt och under uppställande av samma fordringar skulle hålla en socialistisk kvinnodag?

Beslutet är på det närmaste förbundet med den internationella socialdemokratins väsen och innebär en tillämpning av dess principer och en utvidgning av dess rörelse.

Kvinnan och socialismen.

För att för dem, som ännu ej äro invigda i socialismens väsen, besvara frågan om kvinnodagarnas uppkomst och syftemål, måste man något blicka tillbaka på socialismens mål och innebörd.

Socialismen är förklaringen till de orsaker, till följd av vilka den allra största delen av mänskligheten är rättslös och utplundrad, förklaringen till anledningen varför det ges fattig och rik, varför vi leva i en värld av orättfärdighet och olikhet, i en värld där de flesta umbära allt — framför allt friheten — under det att en liten minoritet simmar i överflöd och övermod, i ett samhälle som gjorde världskriget möjligt, tolererade det, godkände det — — — Socialismen är en vetenskaplig, kritisk undersökning av alla dessa företeelser; men den nöjer sig ej med att forska efter orsakerna utan anvisar också medlet till deras övervinnande. Socialismen är en social medicin. Varje mänskligt väsen, som efter djärva fördomsfria studier av de sociala företeelserna kommit till den socialistiska *diagnosen* — d. v. s. inser att orättfärdigheterna, olikheten, förslöandet av det mänskliga livet, de fattigas armod och de rikas lyx, den allmänna sociala, politiska, ekonomiska och andliga oordning vari vi leva, har sina orsaker i de sociala förhållandena och blott kan avskaffas genom omgestaltningen av de sociala förhållandena — varje väsen som därmed också erkänner den socialistiska *terapeutiken* — erkänner klasskampen som medel mot det sociala onda — denna människa ställer sig i tjänst hos de under nuvarande sociala förhållanden allt försakande och umbäranden tålande massorna och därmed i jämlikhetens och rättfärdighetens tjänst, liksom en läkare som helt ställer sig i de sjukas tjänst,

emedan hans studier och iakttagelser givit honom nyckeln till de fysiska sjukdomarna och likaså nyckeln till deras lindring, botande och avskaffande. Det fanns en tid — och den är för de socialt och kulturellt efterblivna länderna ännu icke övervunnen — då varje försök att med vetenskapliga medel bekämpa sjukdomar stötte på det största misstroende och det största motstånd. Vi behöva, för att finna belägg härför, ej gå tillbaka till den mörka medeltiden eller gå utanför det civiliserade Europas gränser, man behöver blott tänka på vilket mottagande som ännu i dag möter läkarna bland Rysslands och Italiens analfabetiska, vidskep-liga befolkning, när de vilja bekämpa en epidemi eller en individuell sjukdom med hygieniska medel. De behandlas som folkfiender, som djävulens förbundna o. s. v. Hur förklarar en kulturellt högtstående, läs- och skrivkunnig svensk arbetare en sådan behandling av en läkare, som dock är folkets bästa vän, emedan han vill lindra dess lidande och är i stånd därtill och vill förlänga dess liv? Befolkningen, som bojkottar, ja, lynchar läkaren, besjålas av ödesdigra fördomar och vidskepelse: allt som sker måste ske, det är en synd om en vanlig dödlig på något sätt blandar sig i Försynens planer och avsikter.

Blott så småningom komma folken till den överty-gelsen, att liksom sjukdomarna ha sina naturliga yttre orsaker, så kunna de också avhjälpas med naturliga, mänskliga medel. När folken inse detta, lyncha de ej längre läkaren och rädes ej mer medicinen. Liksom de vilda av oss som ociviliserade kännetecknade folken ställde sig till läkarna och medicinen, så ställer sig i dag största delen av proletariatet i alla även kulturellt utvecklade länder till den sociala medicinen, d. v. s. till socialismen. De flesta arbetare underkasta sig alla

lidanden, orättvisor och olikheter, emedan de betrakta det som något helt naturligt och ofrånkomligt.

Kapitalismen och arbetarbarnen.

Nyckeln till denna företeelse är återigen att söka i de sociala förhållandena. En människa, liksom en klass, som varken har nödig tid eller vana till eftertänksamhet, fördrager allt som drabbar henne, som ett *oundvikligt ont*, vars orsaker man ej får utforska. Under denna resignations förbannelse leva massorna i hela världen — och den proletäriska kvinnan är förkroppslingen och bäraren av det tysta tålmodet och dess lära. Låt oss se, hur livet för kvinnan ur de fattiga kretsarna gestaltar sig. Redan som litet barn lär hon känna tungt arbete och försakelser. Även vid obligatorisk skolgång njuter hon varken lyckliga barnaår eller en sorgfri ungdom. Skolan ensam förslår inte — bortsett från, att hela folkundervisningen är inriktad på att av folkets barn skapa lydiga, sig i alla orättvisor fogande väsen. Vad proletärbarnet ser och lär hemma, måste göra det till en viljelös slav, emedan samhället tvingar dess föräldrar och bekanta att vara blott löneslavar. Ja, barnets uppfostran till slav börjar, innan det ens kommit till världen. Hur ofta, ack hur ofta märker icke den havande kvinnan, — i hemarbetet eller fabriken, utarbetet eller hushållsarbetet — att den ännu i spirande sig befinnande organismen behöver mer luft, mer näring, mer ljus. När den kommande modern av barnmorskan eller av sin mor, av egen instinkt, erfarenhet eller fysisk smärta erfar att för att bringa ett sunt barn till världen hon behöver en bra bostad, frisk

luft, god näring — varje gång hon märker detta och dock måste avstå från att tillfredsställa dessa behov för hennes barn — varje gång detta sker, uppstår mellan den ännu ej till världen komna, framtida människan och hennes mor en dialog, vars tragik övergår allt tänkbart.

Under tårar och snyftningar säger proletärmodern till sitt barn: Du vill luft, ljus, näring för att komma frisk till världen, men — — jag kan och får ej giva dig det; luften, ljuset, näringen tillhör ej mig; jag arbetar och lider för att förtjäna ett stycke torrt bröd och får vara lycklig om jag kan förtjäna det; dig väntar samma lott. Världen är skapad för de rika och mäktiga — — —

Detta ledmotiv för den proletariska tillvaron följer folkets barn hela livet igenom till det ögonblick, då graven tidigare än för de privilegierade öppnar sin vilostad för honom, den undernärde och utsugne.

För det kvinnliga proletärbarnet går det om möjligt än sämre än för gossen. I en proletärfamilj måste varje medlem sörja för sig själv, ja, understödja familjen, och då det är svårare för en flicka att förtjäna sitt uppehälle och då hon får lida ännu mer än en manlig kamrat av samma ålder och klass, så sörjer proletärmodern över varje dotter, som födes, ja, betraktar det ofta som en olycka. Det säges redan åt den lilla flickan, ja, man intalar henne direkt att hon som flicka blott är kommen till världen för att lyda och tåla, för att arbeta och lida, måste foga sig i allt, som omger henne i livet, stärker henne i denna uppfattning. Intet under, att hon också överför på sina barn samma uppfattning, uppfostrar dem i samma anda, ja, redan med modersmjölken låter dem insupa resignation och behovslöshet. Må än så många orättvisor och olikheter

drabba proletären, än så mycken olycka och lidande träffa honom — han tillskriver allt det oåtkomliga, ofrånkomliga ödet.

Denna avhängighetskänsla av en makt, som man varken kan bekämpa eller ens får utforska uppstår liksom varje psykologisk företeelse genom de ekonomiskt-sociala förhållanden, i vilka majoriteten av mänskligheten lever. Proletären är framför allt löneslav. För att leva måste han arbeta för lön och så snart han inträtt i ett löneförhållande har han blivit slav. Den fråga som har den största betydelse för utvecklingen och människans hela yttre och inre liv, frågan vad ynglingen eller flickan skall lära och bliva i livet, beror ej på viljan och begåvningen hos det uppväxande släktet utan av den järnhårda ekonomiska lagen om tillgång och efterfrågan. Om arbetarna och arbeterskorna tänka över, att under det att de rika föräldrarna och deras barns smak ha att bestämma över vad de skola lära sig eller göra i livet, så måste de fattiga, d. v. s. de som ingenting äga utom sin arbetskraft, ägna sitt liv åt den sysselsättning, som marknaden kan bjuda dem. Och så är det med allt annat: arbetarna och bönderna *måste* anpassa sig efter förhållandena i allt, var på det stycke bröd beror, som de behöva för uppehållet. Allt efter dessa förhållanden äta de eller hungra de, kunna de gifta sig eller måste avstå därifrån, sätta de fler eller färre barn i världen, växa barnen stora eller dö i en tidig ålder. Förbannelsen av detta beroende ärva proletärerna från den ena generationen till den andra, de nämna den gud eller ödet och bära den så. Men i verkligheten är den allmakt, av vilken livet, välbefinnandet och äran beror och bestämmes för de oräkneliga massorna, av mänskligt ursprung. Massorna, som blott äga sin arbetskraft, måste för att kunna leva,

ställa sig i tjänst hos minoriteten, som äger jorden, maskinerna, fabrikerna, allt det utan vilket man ej kan tillfredsställa ett enda behov. "Förhungra eller arbeta för kapitalisterna", heter det vid proletärbarnets vagga. "Välkommen, du behöver blott härska och befalla, de hungrande massorna skola bearbeta den av dig i besittning tagna jorden, och befrukta de döda maskinerna genom användandet av sin tid, sina muskler och sin energi", så heter det vid det barns vagga, vars föräldrar genom anhopandet av profit av dåligt betalt arbete förfoga över allt det, som säkrar dem ett sorgfritt liv. — — —

De rika, de moderna slavägarna, äro ej blott icke beroende av någon och förfoga över sitt och sina barns liv — ja, de bero t. o. m. långt mindre av naturföreteelserna än de fattiga: om vädret är rätt, skörden dålig — de ha varma bostäder och välförsedda bord — utbryter en epidemi, de ha lätt att undgå faran, sjuknar någon av dem, de ha lättare att rädda honom. Det gäller isynnerhet barnen. Dödligheten bland proletärbarnen är i industriella trakter och på landsbygden i genomsnitt åtta gånger större än bland de rika och bemedlade. Också lever den förmögne mycket längre än den fattige, vars liv förkortas av undernäring, överarbete och dåliga bostadsförhållanden.

Märken detta, proletärmödrar, att de rika i barn- och ungdomsåldern väl kunna dö då och då, men att de fattiga måste i tidig ålder skiljas från världen, som för dem blott är en jämmerdal.

Socialismen är kvinnornas och barnens räddning.

Mot allt detta elände och dessa orättvisor, all denna jämmer och förnedring ställer socialismen ett samhällstillstånd, i vilket orsakerna till detta onda ej längre äro för handen. Ett samhälle, i vilket alla mänskliga väsen skola ha rätt att tillfredsställa alla behov och möjlighet att tillfredsställa dem utan att vara slavar. Jorden och alla de tekniska medel, genom vilka människan förskaffar sig det för uppehållet nödvändiga, skall ej vara ett fåtals egendom, och varje enskild skall kunna leva utan att sälja sin energi och livskraft, sin frihet, utan att underhålla en minoritet av lättingar i lyx och överflöd.

För att kunna genomföra denna stora omgestaltung måste arbetareklassen hålla allt detta inför sina ögon, betrakta sig som kulturens skapare och känna det som den största orättvisa, att samhället behandlar den som lastdjur. Även måste arbetareklassen veta, att de rika, regeringarna, "de höga", skola använda alla medel för att förhindra arbetarklassens seger. I den stora kampen för frihet, jämlikhet och rättfärdighet är den hänvisad till sig själv allena och förfogar blott över ett medel: klasskampen, för vars framgång hör facklig och politisk organisation och kamp av arbetarklassen. I denna övertygelse kämpar en minoritet av klassmedvetna, revolutionära arbetare i alla kulturländer. Överallt ges det socialistiska partier, som föra arbetaremassorna an till kamp för en ny samhällsordning. Mycket snart insågo den socialistiska rörelsens grundläggare, att kampen för arbetareklassens frigörelse blott då kan vara framgångsrik, när den omfattar de utsugna i alla länder och av båda könen. Därför ha

socialisterna också sammanslutit sig till ett internationellt förbund och ha självklart också drivit sin propaganda även bland kvinnorna av folket.

Då det fanns en tid, när kvinnorna ej förtjänade någon lön utan blott arbetade hemma, har man begynt betrakta dem som mindervärdiga — ty i den nuvarande samhällsordningen gäller varje människa icke för vad hon är utan för vad hon äger. Detta tillstånd har fått en avspegling även i familjelivet lika väl som i det politiska och sociala livet. I de "högre" klasserna värderas kvinnan blott i samma grad som hon medför en hemgift, som hennes blivande man kan utnyttja; i de fattiga klasserna vinner kvinnan desto mer i prestige och erkännande som hon genom finansiellt bidrag underlättar hushållet. Allt detta bidrar till, att kvinnan själv betraktar sig som mindervärdig.

Med industrins och storstadsväsendets utveckling — och alldeles särskilt under kriget — måste företagarna använda sig av kvinnoarbetet, men de utnyttja självfallet kvinnans mindervärdighet för att betala henne lägre lön. Socialismen väcker hos kvinnan som hos mannen medvetandet om hennes betydelse för samhället och sporrar henne att kämpa sig till människovärdiga levnadsbetingelser för sig och sina barn. För att bli en människa måste kvinnan kämpa ännu mer än hennes manlige klasskamrat, hon måste tillkämpa sig även det som han redan äger, men kampens medel äro desamma: klasskamp på hela fronten mot kapitalismen och militarismen, mot orättfärdighet och olikhet. Kvinnodagen vill samla kvinnorna i alla länder till kamp för hennes klass- och könsrättigheter. Den politiska rösträtten, den sociala omvårdnaden om arbetande kvinnor och barn, propagandan bland de utsugna kvinnorna skulle denna dag tjäna. På denna dag skulle på

alla språk och i alla länder påvisas, vad som fattas kvinnan för att hon skall bli loss sina slavedjor. Alla rättigheter åt proletärkvinnorna kunna blott tillkämpas mot de borgerliga kvinnornas vilja och intressen. Icke *med* sina könskamrater i andra klasser mot sina arbetsbröder utan med sina arbetsbröder mot könskamraterna ur de privilegierade kretsarna skall kvinnan och flickan av folket tillkämpa sig sin mänskorrätt.

Till kamp!

Till denna kamp uppfordrar Eder, kvinnor och flickor ur de arbetande och umbärande klasserna, även Sverges socialdemokratiska Vänsterparti, och det manar Er till denna kamp i ett ögonblick, då de socialistiska grundsatserna, som förr skrevos med bläck i böcker och tidningar, nu skrivs med blod och tårar i millioner människors liv. Vi befinna oss i den 41:sta krigsmånaden. Betänker man, att på denna tid icke en sekund förflutit, under vilken direkt eller indirekt genom kulor eller hunger, genom vansinne eller förtvivlan, icke tusenden existenser skildes från livet eller dömdes till ett liv, som var ännu värre än döden; — om man blott betänker detta och betänker att särskilt nu vid försöken att bana väg för fredsförhandlingar alla regeringar och krigsvänner medge, att kriget blott föres för tillfredsställande av intressen, för att ge de rika och mäktiga möjlighet att bli än rikare och mäktigare; när man betänker att de förödda uthungrade folken trots allt icke göra ett slut på kriget, emedan de äro slavar och varken tillfrågas vid krigsutbrott eller vid fredsslut, — betänker man allt detta, så måste man medge, att socialisterna och

blott socialisterna hade rätt och fingo rätt, när de manat folken till kamp mot en samhällsordning, vars förbannelse och skam består i att den gör millionerna till slavar åt en minoritet.

Vartill har kvinnan ur de arbetande klasserna dömts under detta krig?

Kvinnorna och kriget.

Hon har måst förlora sin av hennes blod och svett närda son, sin man, sin make, ja, ofta nog sin far. Proletärmodern, som inte äger någonting i världen utom sitt barn och som älskar det tiodubbelt emedan hon fött det till världen under umbäranden och lidanden och arbetat för sitt barn och för dess skull minskat på sitt eget bröd, denna moder förlorar med sin son *allt*... Hon är emellertid dömd till något ännu grymmare än sin sons död, hon måste *överleva* honom, hon får ej följa honom, ty hon måste försörja de övriga genom sitt arbete, hon får icke ens gråta för mycket för att ej bli blind, icke förtvivla för att ej förlora sitt förstånd, d. v. s. sina möjligheter att arbeta. Så måste hon fortsätta att släpa fram sin glädjelösa, meningslösa existens liksom en till döden dömd, som döden dock ej befriar.

Ja, än värre. Tidningarna berätta, att millioner av kvinnor i de krigförande och neutrala länderna äro verksamma i krigsindustrin, där de arbeta till fullständig utmattning. Vad göra dessa kvinnor? Samma nöd och oförståelse för de sociala orättvisorna och grymheterna i det kapitalistiska samhället som driver henne in i fabrikerna, in i affärerna, in i jordbruket, och som föranleda henne att också sända sina barn

dit, driver henne nu in i mordverkstäderna, där hon bereder sina egna och sina bröders och systrars barn den förskräckligaste död.

Kvinnan, som arbetar i krigsindustrin och där åstadkommer under av arbetsintensitet, liknar en mor som slår in spikar i sitt eget barns likkista, ja, i dess hjärta. Varje mordverktyg är bestämt till att skaffa modersöner ur världen, men det ges ingen ammunition, som blott kommer ett hjärta att brista — bakom varje soldat står hans mor, vars hjärta genomborras samtidigt med hans, vars livsglädje förstummas samtidigt med hans — — —

Proletärkvinnan går i ammunitionsfabriken ej blott emedan hon är van att motståndslöst och tanklöst uträtta allting utan ock emedan hon ej har något val. Förvärvsmöjligheterna äro nu koncentrerade i krigsindustrin, och då livsmedelsprisen stigit kolossalt bedrar man arbetarne när man ger dem en lön som i jämförelse med levnadskostnaderna och ammunitionsfabrikernas vinst är obetydlig men dock förefaller arbetarna och arbeterskorna att vara stor.

Kvinnorna i de borgerliga kretsarna äro ej tvungna att gå i fabrikena, de berika sig genom kriget, de jätteprofiter som deras män tjäna ge dem möjlighet att leva i än större lyx och överflöd än före kriget. Liksom kvinnorna ur de härskande klasserna i normala tider ha sin parasitiska existens att tacka det uselt betalda arbetet av folkets män, kvinnor och barn, så ha de i krigstid sin än större lyx att tacka liken av otaliga män, tårarna av otaliga änkor och faderlösa — — —

Under detta förskräckliga krig har socialdemokratins uppfattning av kvinnorna blivit bestyrkt. För påståendet, att kvinnorna hade ett bättre hjärta än männen och som mödrar mer solidaritet för andra mödrars

lidanden, detta påstående bemötte socialdemokratin alltid med ironi och hån. Kvinnorna liksom männen låta bestämma sig av sitt klassläge, icke av bön eller känsla. Bland krigshetsarna, vilka offra millioner av kvinnsöner på krigsgudens altare, ges det lika många kvinnor som det ges män, vilka i mänsklighetens och socialismens namn protestera och kämpa mot kriget.

Under det att den fjärde krigsvintern pålägger hela mänskligheten det otroligaste lidande och de blodigaste offer — en skräckvinter, inför vilken den av densamma drabbade mänskligheten formligen darrar — emedan alla förstå, att vad som väntar mänskligheten är något ännu förskräckligare än vad den redan genomlevat. Vid denna vinters början läste vi i en fransk tidning, som avses för de aristokratiska kretsarna, att man skulle vara glad åt, att vintern börjar så tidigt, ty damerna kunde då ersätta sina hösttoaletter med nya vinter- och pälstoalletter! Vid samma tidpunkt läste vi i en tysk tidning, att en professor i ett föredrag, som anordnats av "damer", rekommenderade folkets kvinnor att kläda sina barn i gammalt tidningspapper i stället för i vanliga tygkläder. Sådana exempel kunde man mångfaldiga.

Å andra sidan har detta brottsliga krig bestyrkt den mest grundläggande av alla socialistiska åskådningar, d. v. s. att blott arbetareklassens revolutionära vilja och makt är i stånd att genomföra den stora gärning, som skall rädda och förlossa mänskligheten. Härpå är den ryska arbetarklassens heroiska revolution ett lysande exempel.

Varje svensk kvinna av folket vet, vad som väntar henne de närmaste månaderna, vad den redan inträdda livsmedelsfördyringen och livsmedelsbristen betyder. Varje gång hon erfar de outhärdligaste följderna av detta tillstånd för sig och de sina, må hon då betänka, att det kapitalistiska samhället bär skulden till allt detta, som låter arbetarna komma fattiga till världen och pålägger dem, särskilt kvinnorna, alla bördor utan att ge dem något enda gott. Åt slaverna, som ej skåda fram till frihetens ljus för att vid dess strålar låta kedjorna smälta ner, åt mödrarna, som ej tillkämpa sig något gott i livet för sina barn, kan ingenting på jorden skapa lycka. I den stora kampen för mänsklighetens befrielse må kvinnorna i de neutrala länderna gå före alla andra — — — De må bevisa, att de äro kvinnor och ej slavar, att de äro mödrar, som ej vilja utlämna sina barn åt hunger och förnedring, kasärner och skyttegravar, som ej vilja göra dem till utsugningsobjekt eller mordverktyg utan till friska, fria, lika-berättigade, stolta människor.

På denna väg kunna Sverges arbetarekvinnor blott då tåga fram mål- och segermedvetna, om de följa Vänsterpartiet, som utan kompromisser energiskt och ofervilligt kämpar för den internationella socialismens stora mål, mänsklighetens frigörelse utan hänsyn till ras, nationalitet eller kön!

S. 10 15 18 19